Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Antonia Murua Iñarra

Orio, Gipuzkoa
(1926-2018)

Aurkibidea

Biografia

Orion jaio zen, sei senideren artean lehena. Aita Amezketakoa zuen, Oriora etorria eta arrantzale sartutakoa; ama, berriz, Getarian jaioa zen, ume zela Aiara bizitzera etorria. Gerra hasi zenean, Oriotik alde egin behar izan zuten eta urtetan egon ziren amaren lagun on baten etxean. Gerra bukatutakoan eta Oriora itzuli zirenean, herria suntsituta zegoen eta pixkanaka berreraiki zuten denen artean. Ume-zaintzaile eta sare-konpontzaile lanetan ibilia, ezkondu eta 8 seme-alaba izan zituen. Geroztik Orion bizi izan zen seme-alaba eta bilobaz inguratuta.

Zintak

ORI-007

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxeberria, Eider
- **Data**: 2010-10-02
- **Iraupena**: 73 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Unamuno, Arianne

ORI-008

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxeberria, Eider
- **Data**: 2010-10-02
- **Iraupena**: 82 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Sapsootham, Itziar

Pasarteak

1. Maistrak erdaraz, berak euskaraz

- **Erref**: ORI-007/003
- **Iraupena**: 0:02:10. **Hasi**: 00:03:12. **Bukatu**: 00:05:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Plazako maistra batekin hasi zen, baina erdaraz egiten zien eta beraiek euskaraz, eta haserretu egiten ziren. Ondoren, mojetara joaten hasi zen, eskolatik aparte.

2. Erromeriak txistuarekin

- **Erref**: ORI-007/007
- **Iraupena**: 0:02:38. **Hasi**: 00:11:41. **Bukatu**: 00:14:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Erromerietan gutxi ibiltzen ziren. Gerra garaian, Urteta auzora joan ziren eta han egon ziren. Urtetan izaten ziren erromeriak gehienbat. Txistua jotzen zuten.

3. Musika bandarekin dantzan

- **Erref**: ORI-007/009
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:16:36. **Bukatu**: 00:19:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Dantzan egiteko mutilek eskatzen zieten neskei. Ezetz esanez gero, haserretu egiten omen ziren. Musika bandak jotzen zuen plazan, igandeetan.

4. Senarra nola ezagutu zuen

- **Erref**: ORI-007/010
- **Iraupena**: 0:02:35. **Hasi**: 00:19:16. **Bukatu**: 00:21:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak

Laburpena:
Senarra nola ezagutu zuen kontatzen du; plazan dantza. Elkarrekin paseoan aritzen ziren.

5. Arraunlariak errioan

- **Erref**: ORI-007/012
- **Iraupena**: 0:01:59. **Hasi**: 00:22:37. **Bukatu**: 00:24:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Arrauna

Laburpena:
Arraunean gizonezkoak aritzen ziren. Errioan entrenatzen zuten. Getariak Kontxa irabazi zuenekoa kontatzen du.

6. Getariarrei "lapajale"

- **Erref**: ORI-007/013
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:24:36. **Bukatu**: 00:25:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:
Getariarrekin ika-mikan aritzen ziren. "Lapajale" deitzen zieten, eta haiek oriotarrei "ijito". Zarauztarrak aberatsagoak izaten omen ziren.

7. Gerratik ihesi, Urtetaraino

- **Erref**: ORI-007/018
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:32:14. **Bukatu**: 00:34:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:
Gerra garaian zubia bota egin zuten. Etxetik ihesi, Galdagorri kamioiarekin Aginagara, Donostiara eta Oialumera joan ziren. Azkenik, Urteta auzoan pasatu zituzten hainbat hilabete. Bonbak eta hegazkinak entzuten zituzten.

8. Gerra garaian, Urtetako egonaldia

- **Erref**: ORI-007/019
- **Iraupena**: 0:03:27. **Hasi**: 00:34:50. **Bukatu**: 00:38:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Gerra garaian Urteta auzoan egon zirenean, ez zitzaien soldadurik tokatu. Handik Oriora jaisten ziren erosketak egitera astoarekin. Eliza eta eskola zeuden auzoan. Babarrunak, taloa eta ogia jaten zituzten.

9. Itzuleran, herria suntsituta

- **Erref**: ORI-007/020
- **Iraupena**: 0:02:40. **Hasi**: 00:38:17. **Bukatu**: 00:40:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:
Urteta auzotik etxera itzuli ziren, Oriora. Herria suntsituta topatu zuten, bonbardaketengatik. Zubiak suntsituta zeudenez, bateletan ibiltzen ziren.

10. Hildakoak, fusilatuak eta beldurra

- **Erref**: ORI-007/021
- **Iraupena**: 0:02:01. **Hasi**: 00:40:57. **Bukatu**: 00:42:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Hildakoak eta fusilatuak egon ziren gerratean Orion. Soldaduek alde egin ondoren ere, beldurrez egoten ziren. Gain batean gizonak hil zituztela kontatzen du.

11. Senarra itsasoan

- **Erref**: ORI-007/027
- **Iraupena**: 0:01:59. **Hasi**: 00:50:24. **Bukatu**: 00:52:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa

Laburpena:
Senarra itsasoan ibiltzen zen. Atunetara joaten zirenean, hilabete pasa egiten zuten itsasoan. Antxoatan edo sardinatan aritzen ziren inguruan. Arrainaren salmenta Getarian egiten zuten. Hamabost bapore inguru egoten ziren.

12. Erditzeak etxean eta ospitalean

- **Erref**: ORI-007/028
- **Iraupena**: 0:03:07. **Hasi**: 00:52:23. **Bukatu**: 00:55:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:
Seme-alabak non jaio ziren kontatzen du; batzuk etxean, besteak ospitalean. Etxean Don Jose medikuaren laguntzarekin izan zituen. Modu naturalean erditu zuela dio. Ume handiak izan zituen.

13. Errioan igerian ikasten

- **Erref**: ORI-007/032
- **Iraupena**: 0:01:57. **Hasi**: 01:01:30. **Bukatu**: 01:03:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak

Laburpena:
Hondartzarako bainujantzia erabiltzen zuten. Errioan ikasi zuen igerian, bere gisa.

14. Trapuak pardel modura

- **Erref**: ORI-007/033
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 01:03:27. **Bukatu**: 01:04:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Haurrak zaindu eta hezi

Laburpena:
Umeei suabeago hitz egiten zieten. Senarrak eta etxekoek laguntzen zioten umeekin. Pardel modura trapua jartzen zieten.

15. Hilekoaren mitoak

- **Erref**: ORI-007/035
- **Iraupena**: 0:00:59. **Hasi**: 01:06:29. **Bukatu**: 01:07:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua

Laburpena:
Hileko minarentzat ez zuten ezer hartzen. Hilekoarekin hankak ez zirela garbitu behar esaten zien amak.

16. Erditzeak eta haurren bataioak

- **Erref**: ORI-008/003
- **Iraupena**: 0:03:07. **Hasi**: 00:04:31. **Bukatu**: 00:07:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:
Amak esan zion bekatua zela umea jaio eta umea elizan sartu gabe burua kalera ateratzea. Haurrak bataiatu ostean, bazkaria egiten zuten etxean. Erditzeak punturik gabe izan ditu; medikuak gehiago ez zuela izango esan zion baina beste bat izan zuen.

17. Sukaldaritza ikasten elizan

- **Erref**: ORI-008/005
- **Iraupena**: 0:02:12. **Hasi**: 00:08:08. **Bukatu**: 00:10:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:
Astean pare bat aldiz, elizan pertsona batek sukaldean egiten zuen eta hara joaten ziren sukaldaritza ikastera. Sukalderako afizioa izan du Antoniak eta etxean bazkari asko egin izan dituzte San Nicolas jaietan, gabonetan...

18. Sare-josten ibilitakoa

- **Erref**: ORI-008/009
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:14:16. **Bukatu**: 00:16:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Sare-konpontzaileak

Laburpena:
Sare-josten ibili zen, umeak izan zituen arte. Belardi batean sareak zabaldu eta jostorratzarekin nola josten zituzten azaltzen du. Emakumeek batak besteari erakusten zieten. Sareak tindatu egiten ziren, baina ez daki prozesua zein zen.

19. Aita itsasoan galdu

- **Erref**: ORI-008/012
- **Iraupena**: 0:02:35. **Hasi**: 00:18:46. **Bukatu**: 00:21:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Alarguntasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
Bere aita barran galdu zen; beste behin ontzi batek buelta eman eta arrantzaleak topatu zituzten baina larri ibili ziren. Senarra itsasoan galdutakoan, gorpua azaldu bitartean ez zuten ezer jasotzen alargunek; halaxe gertatu zitzaion bere amari. Barra bi aldiz konpondu dute harrezkero.

20. Orduko janzkera eta orrazkerak

- **Erref**: ORI-008/016
- **Iraupena**: 0:03:41. **Hasi**: 00:27:04. **Bukatu**: 00:30:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak

Laburpena:
Makillatzeko ohiturarik ez du izan. Gogoan du behin Oialumeko jaietara izebarenera zihoazela eta, bidean ezpainak margotu zituztela, erdi ezkutuan. Adineko emakumeek moñoa izaten zuten buruan; amak bere arropak josten zituen. Sekula ez du galtzarik jantzi. Astegunerako arropa bat eta astebururako beste bat izaten zuten. Amak arropak josten zizkien.

21. Sokamuturreko zekorra etxeraino

- **Erref**: ORI-008/024
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:44:27. **Bukatu**: 00:46:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Jaietan zekor bat jarri zuten, sokamuturra, eta beraien etxe barrura sartu zitzaien. Sokarekin atera zuten.

22. Herriko jaiak eta bestelako ospakizunak

- **Erref**: ORI-008/027
- **Iraupena**: 0:03:03. **Hasi**: 00:48:25. **Bukatu**: 00:51:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Kirola » Arrauna
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
San Pedrotan eta San Nikolasetan izaten ziren jaiak. Estropadak irabazten bazituzten ere jaia egiten zen. Soinua izaten zen. Tarteka herri-kirolak egiten zituzten. Idi-demak egiten zituzten, harria udaletxe parean egoten zen. Anekdota pare bat kontatzen du bere semeari buruz.

23. Ogia erortzea eta mutilekin dantza egitea, bekatu

- **Erref**: ORI-008/034
- **Iraupena**: 0:03:26. **Hasi**: 00:59:00. **Bukatu**: 01:02:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak

Laburpena:
Ogia eroriz gero, musu emanda jasotzen zen. Konfesatzera joaten ziren. Mutilekin dantza egitea bekatu zenez, ez zuen egiten. Kongregazioetan ez zen ibili. Batzuek nabarmen uzten zituzten mutilekin dantzan egitearren; mutilak, ordea, ez zituzten zigortzen. Kongregazioetan errezoak eta hitzaldiak izaten zituzten.

24. Ama alargun laguntzarik gabe

- **Erref**: ORI-008/042
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 01:19:37. **Bukatu**: 01:20:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Alarguntasuna

Laburpena:
Aita galdu zutenean, neska koxkorrak ziren. Gorpua aurkitu ez zutenez, alarguntasunik ez zioten eman. Amak lan bikoitza egin behar izan zuen familia aurrera ateratzeko. Arropa konponketak egiten zituen amak. Ordurako Antoni lanean hasita zegoen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-31

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com